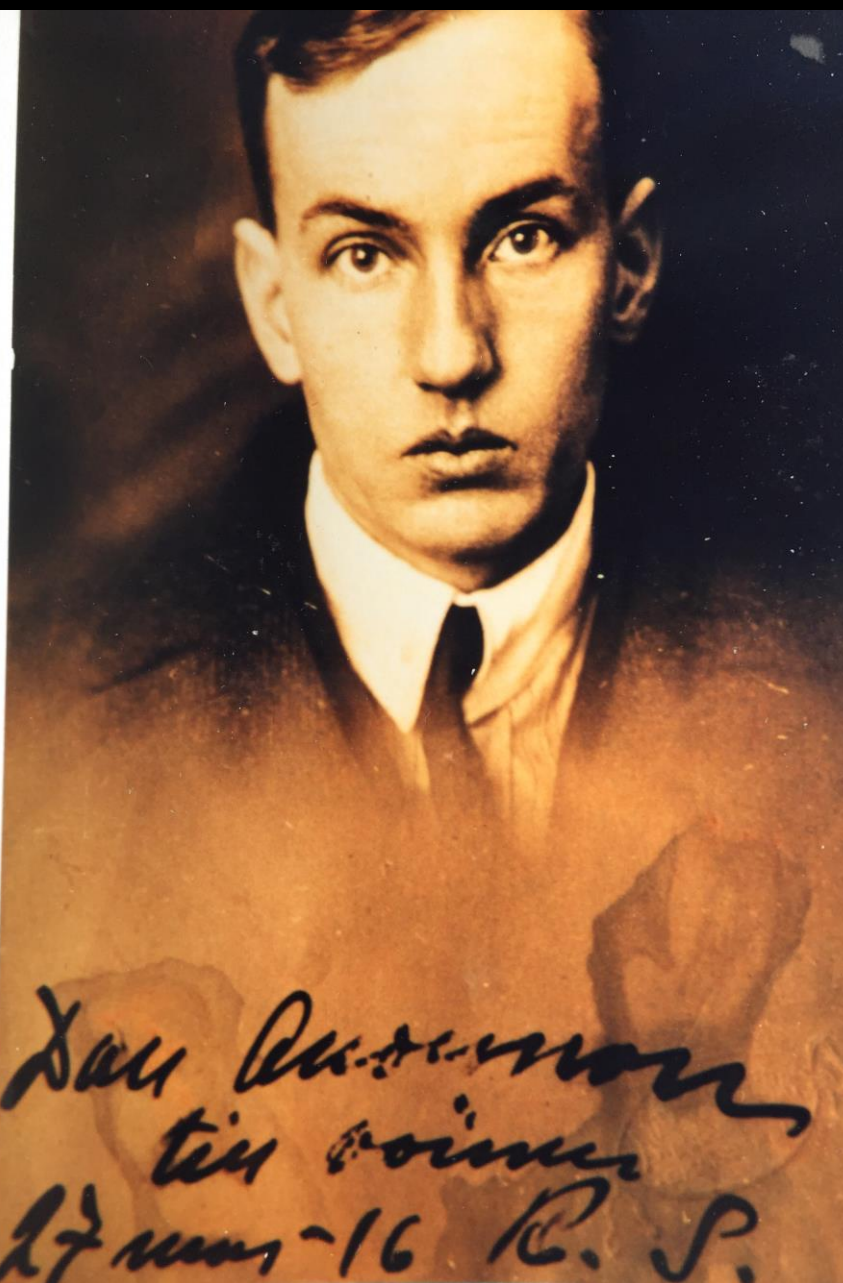

PÅ FÄRDVÄGARNÄ

Spelmannen

Jag är spelman, jag skall spela på gravöl och på dans,
i sol och när skyar skymma månens skära dans.
Jag vill aldrig höra råd och jag vill spela som jag vill,
jag spelar för att glömma att jag själv finnes till.

Jag vill inte tröska råg och jag vill inte repa lin,
ty den hand som stråken skälver i skall hållas vek och fin.
Ni får inte ge mig bannor eller kalla mej för lat,
fast jag stundom hellre hungrar än jag spelar för mat.

Jag vill inte gräva jorden, jag vill inte hugga ved,
jag vill drömma under häggarna till solen hon gått ned.
Och i kvällens röda brand ska jag stå upp med min fiol
och spela tills ert öga lyser hett som kvällens sol.

Jag ska spela när ni gräva era kära ner i jord,
jag ska spela hela sorgen i en visa utan ord.
Och det svarta som var döden och som hälsat vid er säng,
det skall forsa som en strömmande sorg från min sträng.

Jag ska följa genom dalarna i höstens höga natt,
och i rök från hundra milor ska jag sjunga som besatt.
Och när natten böljar becksvalt över skogstjärnens skum,
mina basar skola ropa djupt ur mänskösjärens rum.

Tre sorgens strängar har jag - den fjärde har gått av,
den brast i en skälvnig på den bästa vännens grav.
Men ända in i döden vill jag följa er med sång -
och jag vill dö och jag vill spela till uppståndelse en gång.

Ur Svarta ballader (1917)

27 JULI-3 AUGUSTI 2019

**DAN
ANDERSSON
VECKAN**

Kulturdagar i Ludvikabygden

**DAN ANDERSSON
SÄLLSKAPET**

Bildat den 5 augusti 1962

KÄRA DAN ANDERSSON- VÄN

Denna vår har varit turbulent, vad det gäller Dan Andersson-veckan. I mars månad, när arbetet med att färdigställa årets program alltid är som intensivast, kom ett chockbesked från Ludvikas nya kultur- och fritidsnämnd. Stora besparingskrav hade lagts på kommunen och första beskedet var att årets budget för Dan Andersson-veckan skulle halveras!

Efter flera möten och diskussioner, även i lokalpressen och på sociala medier, togs frågan upp på kommunledningsnivå. Extra medel sköts till och besparingen landar i år på "endast" 40 tkr.

Detta är förklaringen till att årets program för Dan Andersson-veckan har blivit så försenat. Hela arbetsprocessen stannade av i och med dessa akuta budgetdiskussioner. Trots att diskussionerna landade i en förbättrad dialog med nämnden och ett mindre dåligt besparingskrav var skadan redan skedd.

Programmet beräknas nu finnas ute digitalt först i slutet av maj och programbroschyren i juli. Vi beklagar verkligen detta. En kortfattad programöversikt kan vi nu dock, sent om sider, presentera här i detta nummer av På färdvägarna.

Anna Silfverin, ansvarig programsamordnare och kultursekreterare på Ludvika kommun, kämpar på allt vad hon kan för att få ihop detta jättepussel. Det är ett ovärderligt arbete. Kulturen på Ludvika kommun har i år drabbats av stora krav på nedskärningar. Det kommer eventuellt även bli neddragningar av tjänster i en redan nu minimal organisation.

Inför kommande år finns inget löfte om en säkrad budget. Tvärtom ligger ett besparingskrav på 120 tkr kvar inför år 2020, Dan Anderssons minnesår.

Styrgruppen för Dan Andersson-veckan – med representanter från Ludvika kommun, Skattlösbergs bygdegille och Dan Andersson Sällskapet – kommer därför att intensifiera dialogen med ansvariga politiker och tjänstemän framöver. Och det kommer att kallas till fler stormöten med alla inblandade. Oron kvarstår och inget är givet. Framtiden för Dan Anderssonveckan är inte säkrad, tyvärr.

Ylva Sellin Isaksson

Ordförande, Dan Andersson Sällskapet

INNEHÅLL NR 38 - 2019

2. **Kära Dan Andersson-vän**
av Ylva Sellin Isaksson
2. Kort info från **Dan Andersson Museum, Luossastugan och Gamla stugan**
3. **Gustav Hurtig**
av Lars Eriksson
5. **Gustav Hurtigs visa**
av Fredrik Brandt
6. **Dan Andersson-veckan 2019**
programöversikt
10. **Man kan inte fly sitt öde**
(om Ragnar Jändel)
av Georg Hahne
12. **Medlemsinformation**

DAN ANDERSSON MUSEUM

Museets ordinarie öppettider är måndag-torsdag 10-15, fredag 10-13. Under Dan Andersson-veckan håller museet extra öppet alla dagar 10-17, förutom lördag 3 augusti då det är öppet 10-13 (Luossafesten börjar denna dag 14 i Skattlösberg). För mer info, se www.dansallskapet.hemsida24.se

LUOSSASTUGAN

Dan Anderssons minnesstuga Luossastugan i Skattlösberg är sommaren 2019 öppen dagligen från 20 juni–25 augusti. Nytt för i år är att det endast är guidade visningar med sång och musik 11.00, 13.00 och 15.00. Entré: 100 kr.

Luossaguiden 2019

20/6 **Heidi Baier**, 22/6-23/6 **Martin Johansson**, 24/6-30/6 **Linda Rattfelt**, 1/7 - 2/7 Heidi Baier, 3/7 **Roine Lindström**, 4/7-5/7 Heidi Baier, 6/7-14/7 Roine Lindström, 15/7-21/7 **Boel Nihlman**, 22/7-4/8 **Jimmy Tingstedt**, 3/8 **Luossafesten**, 5/8 - 10/8 **Martin Johansson**, 11/8-18/8 Heidi Baier, 19/8-25/8 Boel Nihlman. För mer info, kontakta Skattlösbergs bygdegille: <http://www.skattlosberg.se/>

GAMLA STUGAN

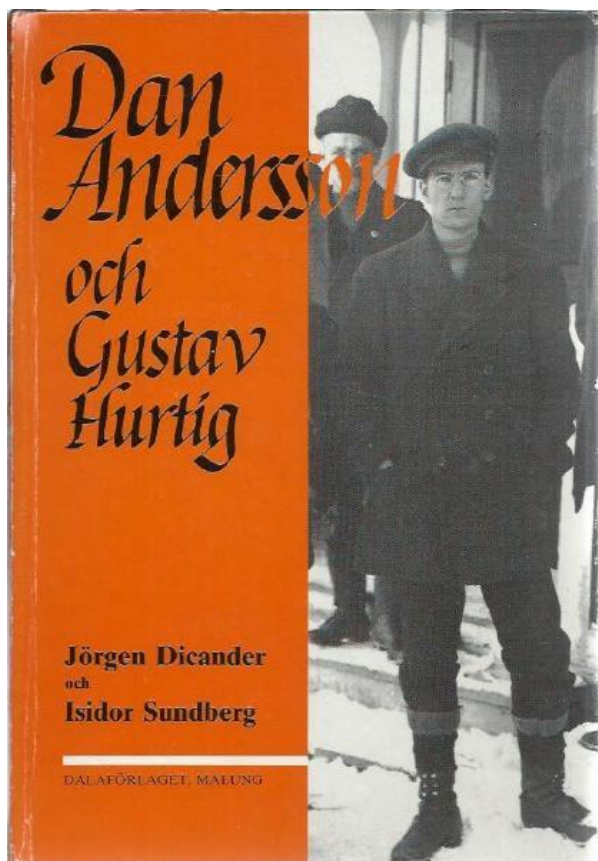
Dan Anderssons sista bostad, Gamla stugan på Gonäs-heden i Ludvika, har tilldelats Dalarnas Byggnadsvårdspris 2019. Vi gratulerar!

Under Dan Andersson-veckan är Gamla stugan öppen för visning enligt överenskommelse. Entré: 50 kr. För mer info, kontakta **Maria Norgren**:

www.gamlastugan.se

Omslagsfoto: Dan Anderssons kort till Ragnar Jändel.

GUSTAV HURTIG

I boken *Dan Andersson och Gustav Hurtig* berättar Jörgen Dicander om den kringvandrande spelmannen Gustav Hurtig (1845-1930). Dicander menar att det inte är osannolikt att Dan Andersson kände till Hurtig och att han kanske rent av inspirerades av honom till alster som *Omkring tiggarn från Luossa*. Dicander skriver:

Dan Andersson var som bekant intresserad av särlingar i form av tiggare, spelmän, brottslingar och mentalt sjuka. Eftersom man fortfarande i dessa bygder minns Hurtig vore det högst osannolikt att Dan Andersson inte på något vis kommit i kontakt med bohemen, klarinettisten och tiggaren Gustav Hurtig.¹

Gustav Hurtig föddes i Västanfors men växte upp på Hagge bruk nära Ludvika. Han gick bort på fattiggården Storsand i Norrbärke, liksom hans far gjorde 1891 och hans mor 1908. På Dalarnas museum i Falun förvaras anteckningar från en Hjalmar Dallmer som berättar om Hurtigs liv. Enligt Dallmer var Hurtig en lång, mager gubbe, ur vars rynkiga ansikte...

...blickade ett par små vänliga blå ögon tro-skyldigt ut i världen, men något osäkert och flackande i blicken skvallrade om, att det inte stod alldeles rätt till där innanför. Han var sommar som vinter klädd i en lång, ursprungligen blå livrock av uråldrig modell, ett par lappade vadmalsbyxor och en dito dubbelknäppt väst. På fötterna hade han bastanta, näverbottnade 'svenskskor' och på huvudet sommartid en gammal flottig skärmmössa, på vintern en sliten skinnluva.²

Hurtigs far var skogvaktare och modern var från södra Sverige, "av bättre folk". Hon var av gammal sjömanssläkt och berättade historier om sina förfäders äventyr för Hurtig när han var liten.

Hurtig var en särpling och lekte inte särskilt mycket med andra barn, men han hade läshuvud. När han växt till sig skickade föräldrarna honom till att studera vid ett läroverk i Stockholm, men han passade inte in i stan heller. Hans enda vän var fiolen. När han var hemma och hälsade på hade hans tidigare kamrater växt till sig och blivit riktiga karlar medan Hurtig fortfarande studerade. De arbetade, söp och dansade och hade roligt med flickor medan Hurtig satt ensam hemma med böckerna och fiolen. Så småningom skickade föräldrarna honom till Uppsala för att studera vid universitetet. Hurtig själv berättar ur anteckningarna:

studenterna kände jag ingen samhörighet med. De var unga fina herrar, som sjöng och drack punsch och roade sig med flickor. Dem hade jag varken råd eller lust att vara tillsammans med. Så jag fick gå ensam som vanligt.³

Men Hurtig kom inte för sig att studera. Hur han än försökte kunde han inte företa sig någonting. Han gick på enstaka föreläsningar utan mål, drev runt på gatorna, satt och läste på nation eller gick långa vandringar ute på den tråkiga slätten. En hel hösttermin gick, och vårterminen förflöt på samma vis. Efter ett helt läsår var föräldrarna stolta och glada över sonens framgångar, för han hade inte vågat tala om för dem hur det egentligen låg till. Då nästa hösttermin började och han märkte att den skulle flyta förbi på samma vis, skrev han ett brev till sina föräldrar och talade om hur det verkligen låg till. Han bad om deras förlåtelse och skickade tillbaka de pengar han fortfarande hade, sen tog han fiolen och begav sig ut på vandring.

Den första hösten och vintern var svåra på grund av ovanan vid den typen av liv. Han hade blivit en luffare, en kringvandrande spelman som försörjde sig

¹ Dicander, Jörgen & Sundberg, Isidor, *Dan Andersson och Gustav Hurtig*, Dalaförlaget, Malung 1988, s. 78

² Ibid, s. 84

³ Ibid, s. 90

på att spela på gårdar. Till sommaren hade han tagit sig ner till sin moders hembygd i Skåne och såg havet för första gången. Där gick han mil efter mil på fin vit sand och krasande tång längsmed havsstranden, och han kände att han hade längtat efter det i hela sitt liv. Efter ett tag började han vandra norrut igen, av längtan till sin hembygd.

När Hurtig kom hem till sina föräldrars stuga bodde någon annan där. Fadern hade börjat supa av sorg efter sonens brev så att han till slut inte kunde sköta sitt jobb utan blev avskedad. Modern försökte upprätthålla hemmet men det gick inte, hon brast. Fadern blev intagen på fattiggården och dog. Efter det blev livet en ständig vandring för Hurtig mellan hembygden och sin moders hembygd. Hurtig själv berättar:

Nog har det varit ett hårt liv många gånger, och nog har jag fått vänja mig vid att frysa och svälta och att vara föremål för människors hån och förakt. – Men det har i alla fall gått.⁴

Men en gång fick Hurtig faktiskt en chans att leva ett annat slags liv. Han kom till en "herrgård nedåt landet", vars patron erbjöd honom jobb som bokhållare. Hurtig skötte arbetet väl och fick efter några veckor pengar av patron med uppmaningen att fara in till stan och köpa sig lite kläder och annat nödvändigt, med tillägget att han därefter var välkommen att stanna där som bokhållare. Hurtig förstod att patron prövade honom i och med detta, för att se om han skulle supa bort pengarna eller liknande.

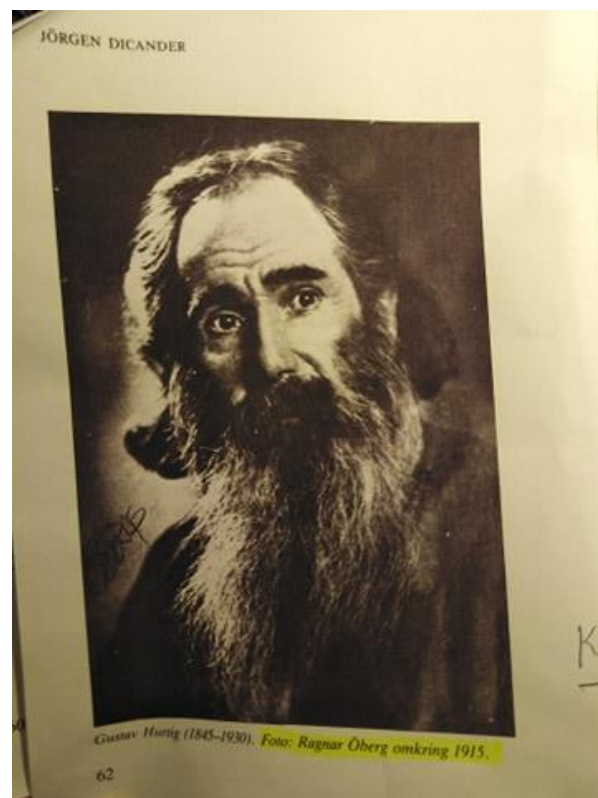
Hurtig for till stan, och där i ett butiksfönster fick han syn på en klarinett, som kostade nästan precis lika mycket som han hade på fickan. Hurtig hade länge önskat sig en klarinett, men inte haft råd, och denna var så vackert skinande ny! Han köpte klarinetten, och vågade därefter inte återvända till patron igen, så det blev att gå ut på luffen igen, något han hade dåligt samvete för under lång tid. Ändå sade han:

Att jag köpte klarinetten ångrade jag aldrig.
Den blev för mig en lika trogen vän som fiolen,
och jag har haft stor glädje av den.

Allt sedan dess har vandringslivet varit min
lott och landsvägen mitt hem. Det var nog
meningen, att det skulle bli så.

Fotografbröderna Ragnar och Konrad Öberg i Ludvika ligger bakom flera av de högkvalitativa fotoporträtt som tagits av Dan Andersson. Bröderna delade med Dan Andersson intresset att söka göra konst av luffare och original, och de fotograferade även Hurtig. Möjligen korsades Dan Anderssons och Hurtigs vägar vid något tillfälle, och kanske lever Hurtig kvar i någon

eller några strofer av Dan Andersson poesi? Det får vi aldrig veta, men någon som verkligen diktade om Gustav Hurtigs liv var Fredrik Brandt, vilket bevarats i ett tryck om femton verser från Smedjebacken år 1912 med titeln: "Gustav Hurtigs levnads-saga". Denna levnadssaga ska vara baserad på en visa som Hurtig själv ska ha sjungit, men det hela är mycket oklart och höljt i dunkel. Brandts version finns återgiven i ovan nämnda bok.

Hurtig och hans levnadssaga har gjort ett starkt intryck på mig, inte minst fotografiet av honom, taget av bröderna Öberg, som återger hans skarpa, sorgsna vandrarblick. För att hedra hans minne har jag tonsatt Brandts femton verser. *Gustav Hurtigs visa* släpptes som singel den 14 april och omslagsbilden föreställande Gustav Hurtig, med utgångspunkt från bröderna Öbergs fotografi, är gjord i tusch av Karlskogakonstnären Dan Lekberg.

Lars Eriksson

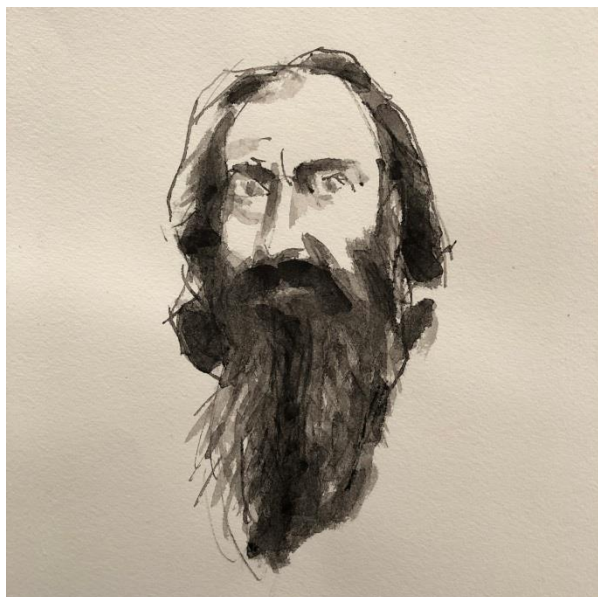
styrelseledamot
Dan Andersson Sällskapet

Tips!

Lyssna på Lars Eriksson och *Gustav Hurtigs visa* på Spotify.

⁴ Ibid, s. 94-95

Tuschteckning av Dan Lekberg

GUSTAV HURTIGS VISA

Jag heter Gustav Hurtig! Hör nu min enkla sång.
Min vandring jag beskriver, ty den har varit lång.
Jag föddes hit till världen, min barndom hård och trist.
Det enda hem jag ägde, var fattigdom och brist.

Den sol som klarast lyste, i mina barnaår,
Det var en fattig moder, som än jag sörja får.
Det knappa bröd hon dela, till barnen de små.
Hon själv blev ofta utan, för barnen skulle få.

Min moder hon blev döder, och solen den gick ned.
Så bröt jag högra armen, så den är bliven sned.
Nu går jag här och vandrar, som bruten invalid
Och får min mat av andra, det är min sorgetid.

Nog kan man det förtycka, jag vet att det är så.
För tiggaren i lumpor, han får ej lov att gå.
Hon endast skall försaka, försaka till sin död.
Då det är mer än mången, som njuter överflöd.

Förgångna är de stunder, det är min minneskrans.
Då gamle Gustav Hurtig, fick spela upp till dans.
Var mänska har sin stjärna, och jag har även min.
Den stjärnan är klarinetten, som fröjda kan mitt sinn.

När stormarna de tjuta, i dyster vinterkväll.
Då får jag vägen vandra, att söka något tjäll.
Där vilan över natten, jag kan med möda få.
Och sen, den andra dagen, det är att börja gå.

Så har det alltid varit i över fyrtio år.
Nu är jag gammal vorden, nu har jag gråa hår.
Jag har sett blommor vissna, och fågaringar gå bort.
Och helst jag skulle önska, mitt liv har varit kort.

Det är väl Herrens vilja, hans lag och icke min.
Jag hårt har blivit prövad, och sorgset är mitt sinn.
Då böjes skrumpna kroppen. Det finns ej annat val.
Det är vår lag för livet, i jordens jämmerdal.

När havets vågor svalla, och slår så hårt mot strand.
Och krossat skepp i spillror, man söker efter land.
Och kan man endast finna, en liten plankan då.
Så vill jag bärga livet, det kan man nog förstå.

Visst är det så för Hurtig, i samhällslivet här.
Jag är ju blott en spåna, som blott förkastad är.
Om ingen här fick se mig, det vore bäst minsann.
Att vara arm och fattig, det finns knappt större skam.

Jag har sett barn som gråta och även barn som le.
Och människorna alla de äro liknande.
När medgången oss följer, i vacker stråleglans.
Då vill man ej se neder, på fattig Lasaruáns.

När jag har slutat leva, i visa världen här.
Ej någon mig skall sörja, jag därom säker är.
Jag knäpper mina händer, när jag till vila går.
Och ber den enkla bönen, mitt Helga Fader Vår.

När vandringen är slutad, jag räknar det som tur.
Låt mina lemmar vila, bak någon kyrkomur.
Min ande då skall svinga, mot höjder i det blå.
Jag hoppas det blir bättre, för gamle Hurtig då.

Jag spårat ur i livet, jag är en parasit.
En sådan där föraktad, man kastar åt en bit.
Och kunde jag begråta, det liv mig Herren gav.
Så skulle jag endast gråta, och gråta till min grav.

Men Herren till mig viskar, en hoppets stråle in.
Ty han mig giver kraften, att vandra världen kring.
Fast jag är klädd i lumpor, och tiggare mitt namn.
Jag hoppas att bli sluten, uti all Faders famn.

Fredrik Brandt

27 JULI – 3 AUGUSTI 2019

Programöversikt

27 juli lördag

SPELA FÖR LIVET 13.30–15.30

Dan Andersson Museum

En inspirationsworkshop med **Mika Olavi**. Entré: Gratis. Huvudarrangör: visföreningen Frukostklubben. Medarrangör: **Dan Andersson Sällskapet** mfl.

VISFESTIVALEN KONTRABAND 16.30 – 00.00

Kajkrogen i Ludvika

2019 invigs Dan Andersson-veckan med Visfestivalen Kontraband. Under kvällen uppträder **MONEYBROTHER, ANNA IHLIS**, Loke, Heidi Baier, Mika Olavi, Ellinor Brolin och Boel Nihlman. Som sjungande konferencier ser vi

Tobias Erehed. Förför: 350 kr + serviceavgift. Se mer info på www.visitdalarna.se

VÄGKRÖKSDANS 18.00

Handelsboden i Abborrberg

Abborrbergs byalag bjuder upp till gammeldans utomhus i byns vägkrök. Försäljning av fika, korv och hamburgare. Abborrbergs gamla handelsbod är öppen under hela Dan Andersson-veckan. Entré: Fri.

28 juli söndag

BARNENS DAG 11.00–16.00

Disponentparken i Grängesberg

13.00–15.00 Ponnyridning. 14.00 Sagostund med **Kerstin Backman** i Lindgrottan. Aktiviteter i trädgården med pyssel, tipspromenad, musik mm. Servering. Entré: Fri.

FRILUFTSGUDSTJÄNST 11.00

Finngammelgården i Skattlösberg

Gudstjänst utomhus i Dan Anderssons anda. Entré: Fri. Kollekt.

SÄNGSPELET HELGDAGSKVÄLL VID

TIMMERKOJAN 14.00

Finngammelgården i Skattlösberg

Ett sångspel av och med **Saxdalens Manskör**. Dessutom: konstutställning med verk av **Birgitta Pettersson**. Utställningen visas under hela veckan. Fika- och kolbulleförsäljning. Utomhusprogram. Entré: 100 kr.

SÅNGER OM JÄRN 18:00

Säfsnäs kyrka i Fredriksberg

Svenska och engelska visor med allvar och humor med **Fred Lane** och **Thomas Lundkvist**. Entré: Fri.

KULTURAFTON I FINNMARKEN 18.00

Finngården Rikkenstorp

18.00 Historisk gårdsvandring. 18.30 Fika. 19.00 Föreläsning. Forskaren **Nils Holmdahl** föreläser om Dan Andersson: *Vännerna blev modeller – Kärleken blev dikter*. Obs! Max 40 platser. Föranmälan till Nils Holmdahl: 070-553 59 48 eller helene@rikkenstorp.se. Entré: 150 kr för hela programmet.

29 juli måndag

KULTURFRUKOST 9.00

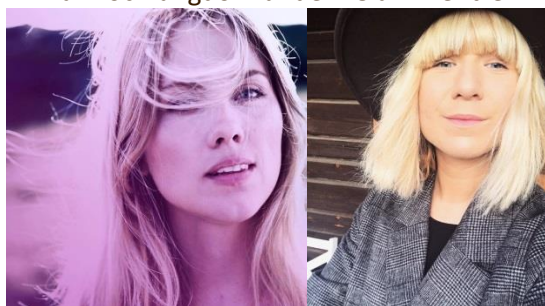
Hembygdsgården i Sunnansjö

Rolf Ahlzén föreläser på temat *Att dikta fram ett landskap*. Utomhusprogram. Entré, inklusive frukost: 100 kr.

KULTURDAG I SUNNANSJÖ 13.00-16.00

Hembygdsgården i Sunnansjö

13.00 Guidning på hembygdsgården. Samling vid entrén. 13.30 Jennie Tiderman-Österberg: *Locklåtar från Dalarna och Gästrikland*. 15.00 Heidi Baier: visor. Fika. Utomhus. Entré: 100 kr. Barn och ungdom under 18 år fri entré.

DAN ANDERSSON SÄLLSKAPETS

AFTON 18.00

Långa ladan på Ludvika gammelgård

Visprogram med JENNY ALMSENIUS och ELLINOR BROLIN. Utdelning av Gunde Johansson-priset. Fika. Obs! Begränsat antal platser. Fököp på Dan Andersson Museum: danmuseet@gmail.com, 0240-100 16. Entré: 150 kr (120 kr för medlemmar i sällskapet). Arr: Dan Andersson Sällskapet

30 juli tisdag

MUSIK PÅ HAMMARBACKEN 12.00

Hammarbacken i Ludvika

Sommarjazzkonsert med Kjell Berglunds trio på Hammarbacken, Ludvikas äldsta kulturområde. Dessutom delas Lennart Wikströms stipendium ut till jazzstuderande ungdom från Dalarna. Fikaförsäljning. 27 juli-4 augusti visar konstföreningen Bild och Form en utställning på temat Dan Andersson i Sädesmagasinet på Hammarbacken. Fri entré.

KULTURDAG I GÄNSEN 12.00-16.00

Bystugan i Gänsen

12.00 Byavandring. 14.00 Musik med gruppen Dagslända: *En musikalisk vandring på Dagermans Stig* samt egna tonsättningar av Dan Anderssons dikter. Utomhusprogram. Utställning och försäljning av konsthantverk. Servering: silltallrik, varmkorv och fika. Entré: 80 kr.

HOPSLAGET 18.00

Garvarns torg i Ludvika

Scenprogram med dansgruppen Hopslaget, riksspelmannen Leif Johansson och trubaduren Thomas Carlsén. Programmet innehåller Dan Anderssons diktning och musik. Utomhusprogram. Entré: fri.

31 juli onsdag

KULTURDAG I GRAVENDAL 13.00 -17.00

Bagarstugan & Bydegården

13.00 och 16.00 visas Räckhammaren. 14.00 Visor mitt i veckan - visprogram med Björn Jädling, Annacari Jädling-Ohlsson och Stefan Ohlsson. Bagarstugan säljer nybakat bröd. Spiksmedjan har prova-på-smide samt en liten utställning i 1848:an där Knivmakar-Ulf även visar knivar och säljer ämnen till knivskäft. Försäljning av fika och kolbullar vid bygdegården. Entré: 100 kr.

GUIDAD TUR I HYTTAN 18.00

Klenshyttan

Guiden Anna-Karin Fändrik visar och guidar i den upprustade Klenshyttan, en kulturmiljö i Ekomuseum Bergslagen. Här har det i över 300 år framställts tackjärn. Entré: fri.

JACK VREESWIJK 19.00

Saxdalens Folkets Hus

Musik med Jack Vreeswijk och Love Tholin. Eget material och musik av Cornelis Vreeswijk. Ingen servering. Obs! begränsat antal platser. Onummerat. Entré: 190 kr + serviceavgift. Fököp: www.visitdalarna.se.

1 augusti torsdag**ALLSÅNG PÅ TUVATORP 11.30-13.00****Tuvatorp i Norrbo**

Allsång med Västerbergslagens Dragspelsklubb och allsångsledare Ragnar Nåhem. Fika-försäljning. Entré: 80 kr. Barn och ungdom under 18 år gratis.

PARLINGDAGEN 14.00-16.30**Säfsnäs hembygdsgård i Fredriksberg**

Musik med visgruppen Mylla och Peter Resare. Högtidstal av författaren och chefredaktören **GÖRAN GREIDER**. Författaren **ELSIE JOHANSSON** mottar Parlingpriset 2019. Fika-, korv- och glassförsäljning. Tombola. Försäljning av Nils Parlings visbok *Finnbäcks-Lars Visor*. Utomhus – men i händelse av regn eller värmebölja blir det program under tak. Entré: 100 kr. Barn och ungdom under 18 år fri entré. Förför: www.visitdalarna.se

STOR MUSIK I LITET FORMAT 18.00**Grangärde kyrka**

Agnes Lindberg, sång och fiol samt **Olle Lindberg**, sång och gitarr. Program med klassiskt, folkmusik och jazz i egna spännande arrangemang. Musik av bl a Händel, Mozart och Nat King Cole. Till årets Dan Andersson-vecka har duon dessutom särskilt arrangerat några av Dan Anderssons alster. Entré: fri. Kollekt.

FINNMARKENS SALONGER 18.00**Värdshuset Kaggan på Björnhytan**

I Världshuset Kaggens unika, historiska miljö serveras en tvårätters supé, ackompanjerad av Dan Andersson-tolkarna Vandringsmän: **Gunnar Ekman**, **Puch Magnus Olsson** och **Billey Shamrock**. Under aftonen extraknacker de - i Wallmans salongers anda - som serveringspersonal och bjuder dessutom på diverse upptåg och överraskningar. Konstutställning med verk av **Christine Tomtlund** på plan 3.

Obs! Begränsat antal platser. Entré 250 kr, inklusive tvårätters supé. Förför via mail: mr_andersson_mats@yahoo.com eller 073-581 76 17.

2 augusti fredag**DAN ANDERSSONVANDRING 9.30****Finngården Rikkenstorp**

Samling på gårdstunet. 9.30 Kort visning av kuriosa kring Dan Andersson. 10.00 Dan Anderssonvandring. Lång (ca 8 km) guidad vandring med forskaren **Nils Holmdahl** i Dan Anderssons fotsår, förbi bla Kestina och Bräntjärnstorpet. Tag med stövlar, matsäck, dricka, oömma kläder och sittunderlag. Obs! Begränsat antal platser. Förför till Nils Holmdahl 070-553 59 48 eller helene@rikkenstorp.se. Pris: 100 kr.

MARKETTA FRANSSILA & BJÖRN HEDÉN 13.00**Räfsnäsgrården i Ludvika**

Visprogram utomhus under tak med hemlagad lunchbuffé. Entré: 100 kr inklusive mat, dryck och kaffe/te.

FINNMARKSTUR MED BUSS 11:15**Resecentrum i Ludvika**

11.15 Samling. 11.30 Avresa. Guidad busstur i Finnmarken med finnmarksguiden **Birgitta Ah-rås** och musikern **Heidi Baier**. Finnmarksturen bjuder på sevärdheter och sång. I turen ingår arrangemanget vid Bräntjärnstorpet. Åter ca 17.30. Ta med egen fikakorg. Entré: 450 kr. Begränsat antal platser. Förför: www.visitdalarna.se

VISOR VID BRÄNTJÄRNSTORPET 15.30**Bräntjärnstorpet vid Bräntjärn**

Blandat visprogram med **Håkan Hultberg** och hans medmusikanter. Utomhus. Entré: 80 kr.

Arr: **Dan Andersson Sällskapet** mfl.

BRÄNTJÄRNSVANDRING 16.30**Bräntjärnstorpet vid Bräntjärn**

Samling vid Bräntjärnstorpet. 2 km finnmarksvandring med forskaren **Nils Holmdahl**. Medtag gärna stövlar. Entré: Fri. Förför till Nils Holmdahl 070-553 59 48 eller helene@rikkenstorp.se Arr: **Dan Andersson Sällskapet** mfl.

SVEN-BERTIL TAUBE 19.00

Cassels konserthus i Grängesberg

Föreställningen *Så länge skutan kan gå* – en hyllning till Evert Taube. Sven-Bertil Taube och pianisten Peter Nordahl. Entré 340 kr + serviceavgift. Förför: www.visitdalarna.se. Servering i pausen.

UNDER STJÄRNORNA MED MYLLA 21.00

Knallis mila i Gruvskogen

Ett blandat vis- och berättarprogram med musikgruppen Mylla vid kolmilan. Försäljning av konsthantverk, korv och fika. Utomhus. Entré: 100 kr.

3 augusti lördag

DAN ANDERSSON SÄLLSKAPETS ÅRSMÖTE 10.00

Gården Tattarfallet i Skattlösberg

Öppet endast för medlemmar, men även för de som tecknat medlemskap under Dan Andersson-veckan. Särskild information och möteshandlingar inför årsmötet kommer att finnas på www.dansallskapet.hemsida24.se och att hämta på Dan Andersson Museum. Arr: Dan Andersson Sällskapet

LUDVIG ERIKSSONS LÅTAR PÅ DAN ANDERSSONS SVARTA FIOLE 12.00

Gården Tattarfallet i Skattlösberg

Lunchkoncert med Roger Broberg (sång och gitarr), Anders Gustafsson (dragspel), Janne Wallman (fiol) och Lotta Steinholtz Gustafsson (flöjt). Fika- och korvförsäljning. Utomhus. Entré: Fri. P-avgift: 20 kr. Arr: Dan Andersson Sällskapet

LUOSSAFESTEN 2019 14.00-16.00

Luossastugan i Skattlösberg

Dan Andersson-veckans avslutning äger traditionsenligt rum på tunet vid Luossastugan. Martin Johansson – en av sommarens Luossaguidar – hälsar välkommen samt sjunger och berättar om Dan Andersson. Dan Andersson-priset 2019 och Lilla Dan Andersson-priset 2019 delas ut av Dan Andersson Sällskapet. Johan Axel Sandström, mottagare av Lilla Dan Andersson-priset 2017, framför, tillsammans med sitt band 9 Locks Down, ett blandat visprogram med eget material och tolkningar av Dan Anderssons dikter. Försäljning av kaffe/te/saft, hembakat bröd och korv. Utomhus. Medtag något att sitta på. Entré: 120 kr. Huvudarrangör: Skattlösbergs byalag. **Samarrangör: Dan Andersson Sällskapet mfl.**

SAMLING RUNT LÄGERELDEN 17.00

Gården Tattarfallet i Skattlösberg

Välkommen att helt anspråkslöst själv spela musik, läsa dikter, berätta historier och umgås tills natten faller på vid Tattarfallets lägereld. Fika- och korvförsäljning. **Arr: Dan Andersson Sällskapet**

Med reservation för eventuella ändringar.

Närmare 30 olika arrangörer skapar tillsammans Dan Andersson-veckan varje år. Huvudarrangörer är Ludvika kommun, Skattlösbergs bygdegille och Dan Andersson Sällskapet.

Ragnar Jändel 1930

MAN KAN INTE FLY SITT ÖDE

"Andersson", varnade Jändel, "se upp!"

Jag vände mig om. Också bakom oss tornade en blek gestalt upp sig. Dess ansikte tycktes bocklikt. I dess panna var två krökta horn och dess lekamen var senig och utmärglad. Med en rörelse snabb som vesslan slog den med sin ena hand. Hade det inte varit för Jändel som med risk för eget liv kastade sig över mig skulle jag inte längre stå på egna ben. Jändel slog omkull mig. Vi tumlade runt på den mossiga marken bland löv och mossa. Blomberg hade kommit på fötter. Han vacklade något, men tog det första han kom åt i sina händer och slungade det med våldsamt kraft in i bockvarelsen. Oturligt nog var det vår enda lykta. Lyktan krossades och den brinnande oljan antände bockvarelsen."

Dan Andersson skildrar hur han och de litterära kamraterna Harry Blomberg och Ragnar Jändel bekämpade en farlig och ohygglig draug. Det handlar om ett spöke, en gengångare, en död människa vars kropp går igen. Alltså inte ett andligt fenomen.

Brunnsviksdiktarna

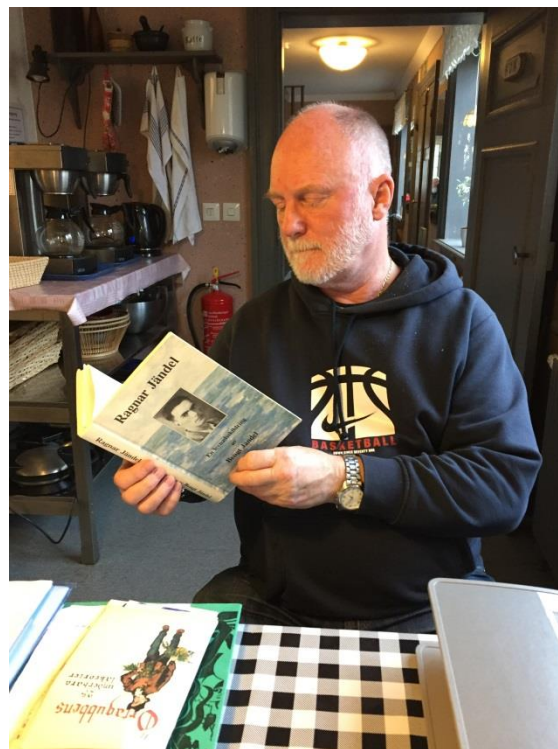
De tre kallades för "Brunnsviksdiktarna" av Sven Stolpe. Gemensam nämnare var att de alla hade gått på Brunnsviks folkhögskola. Till gruppen kan införlivas Waldemar Bernhard, som skulle bli en av de skickligaste grafiker som Sverige har haft. Han

träffade Dan på Brunnsvik vinterkursen 1914. Ragnar Jändel var elev på skolan 1915-16 och fick återkomma mindre aktiv våren 1917 för skriverier och kamratliv. Det här är en del av den innersta kamratkretsen som skulle stå Dan nära under de få år som återstod av hans liv. Särskilt Waldemar Bernhard och Ragnar Jändel var själsfränder med Dan Andersson och hade mycket gemensamt. De var också båda yrkesmålare.

Och Ragnar Jändel skulle knappast kunna ana att han skulle få en ödesmättad påverkan på Dans liv och död.

Ragnar Jändel föddes 1895 och växte upp i Blekinge, i Jämsjö församling nära Karlskrona. Det blekingska landskapet gav med tiden diktaren den äkta hembygdskänslan och han blev dess obestridligt främste lyriske besjungere.

Vilhelm Moberg kallade honom för "hatets och kärlekens diktare". Som ungsocialist skrev han revolutionära dikter för att som poet så småningom övergå till en franciskanskt färgad fromhet. Idyll och heroiska stämningar växlar i hans produktion. I sökandet efter högre värden hos människan blir Vilhelm Ekelund hans vägvisare och förebild. Ragnar Jändel gav ut 19 böcker under sin fyrtiofyra-åriga levnad; 13 diktsamlingar och 6 prosaböcker.

Anders Assa Petersson. Foto: Georg Hahne

-Särskilt Ragnars intresse för Franciskus av Assisi har fångat mig mycket och följt mig genom livet, säger Anders Assa Petersson, skribent och vissångare med rötter i Karlskrona och släkt med Ragnar Jändel.

-Jag tycker om tankarna kring närheten till naturen och blommorna, strävan efter ett enkelt liv präglad av omsorg och kärlek till medmänniskan.

Yrkesmålare

Tiden på Brunnsvik blev en avgörande period för Ragnar Jändels utveckling och kontakten med Dan Andersson gav starka intryck. "Då han uppträdde vid skolan med sin fiollåda och sin ryggstäck förde han med sig en atmosfär av skogsäventyr och mystik," skriver Jändel i en artikel i Veckojournalen 1933.

Waldemar Bernhard berättar att han träffade Ragnar Jändel på Norrmalmstorg i Stockholm. Båda var arbetslösa och fattiga. Eftersom båda var yrkesmålare bestämde de sig för att gå på ett jobb i Smedjebacken. En skola i Nyberget skulle målas. Det var inte långt ifrån Gräsberg, där Dan Anderson bodde. De fick ofta besök av Dan. Då bodde de tre i en liten garderob på granrisbäddar.

Benhard:

"Här i nybygget skrev Jändel sin första diktsamling. Vi lågo om nätterna och pratade, skanderade och skändade varandras dikter och hade roligt."

Jändel hälsade också på i Dans hem och tog hans far och mor i hand.

Tänk om inte...

Och yrkesmålaren Jändels ande skulle även sväva över Dan Anderssons död! Till hösten 1920 hade Dan och hustrun Olga lyckats hyra en ensam liten stuga i Gonäs, byn där de bodde. Den nya stugan skulle målas och tapetseras, tak strykas, golv fennissas. Dan skrev brev till Waldemar Bernhard och Jändel och bad om hjälp med arbetena. Det blev flera brev särskilt till Jändel. Dan betonade att han behövde hjälp före den 15 september då de skulle flytta in till första oktober.

Jändel svarade att han omöjligt kunde komma och konstaterade senare; "Det föll mig in, att om jag verkligen kommit den 15 september, hade han säkerligen inte rest till Stockholm och inte lagt sig att sova i det ödesdigra hotellrummet."

Som bekant blev Dan Andersson cyanväteförgiftad på ett hotellrum i Stockholm natten till den 16 september. Ödet, slumpen, tillfälligheterna – kärt barn har många namn, men inte ens ödets gud har makt att ändra det förgångna! Stugan i Gonäs finns kvar än idag. Och Dan Andersson vilar på Lyvikens kyrkogård i Ludvika.

Ragnar och Alice Jändel sommaren 1938

Efter vistelser i Värmland och Stockholm, reste 1939 Ragnar Jändel trött och sjuk till Blekinge. Där dog han den 6 maj. En violintrio spelade Griegs Våren och Vilhelm Moberg talade vid båren några dagar senare;

"Du diktade om livet och var därför en vårens utvalde diktare, som skildrade Din hembygds vår, det blekingska landskapets vår så starkt, att vi kunde förnimma den, lika tydligt som vi idag förnimma den."

Georg Hahne

Skribent

Fotnot

1985 startades en studiecirkel kring Ragnar Jändels liv och diktning, i hans hembygd Jämsjö, Karlskrona kommun, Blekinge. Den resulterade i att JändelSällskapet bildades 1988. Det har idag har 12 föreningar och 142 privatpersoner som medlemmar. Nuvarande ordförande i JändelSällskapet är Bengt Grönblad.

Jändelstugan, en rekonstruktion av Ragnar Jändels barndomshem i Jämsjö, invigdes 1993.

Se mer på www.jandelsallskapet.se och www.visitblekinge.se

MEDLEMSINFORMATION

Till gamla och nya medlemmar i Dan Andersson Sällskapet: kom ihåg att betala in medlemsavgiften för det nya verksamhetsåret 2019/2020!

Medlemskap i Dan Andersson Sällskapet stöttar arbetet med att bevara Dan Anderssons minne och Dan Andersson Museum. Som medlem får du kontinuerlig programinformation, rabatter under den årligen återkommande stora Dan Andersson-veckan (alltid vid månadsskiftet juli/ augusti), medlemstidningen *På Färdvägarna* mm.

Medlemsavgiften är 300 kr per år, för ytterligare familjemedlem 100 kr. Är du under 25 år kostar det bara 150 kronor. Vill du bli ständig medlem i Dan Andersson Sällskapet betalar du en engångssumma på 2500 kronor. Föreningar och företag betalar 300 kr per år.

Medlemsavgiften betalas på

- plusgiro: 59 32 42-1
- Skriv ditt namn
- Skriv din adress
- Skriv din e-postadress

Verksamhetsåret sträcker sig alltid från 1 juni till sista maj. **Tack för ditt stöd!**

Till alla Dan Andersson Sällskapets medlemmar

KALLELSE TILL ÅRSMÖTE

Lördag 3 augusti 2019

På gården Tattarfallet i Skattlösberg

10.00 Dan Andersson Sällskapets Årsmöte

Särskild information och möteshandlingar inför årsmötet kommer att finnas på www.dansallskapet.hemsida24.se och att hämta på Dan Andersson Museum under Dan Andersson-veckan. De kommer även att delas ut vid årsmötet.

12.00 Ludvig Erikssons låtar på Dan Anderssons svarta fiol

Lunchkonsert med Roger Broberg (sång och gitarr), Anders Gustafsson (dragspel), Janne Wallman (fiol) och Lotta Steinholtz Gustafsson (flöjt). Fika- och korvförsäljning. Utomhus. Entré: Fri. P-avgift: 20 kr.

Välkomna!

AVSÄNDARE

Dan Andersson Sällskapet
c/o Globe bokhandel
Engelbrektsgatan 10
S-771 30 LUDVIKA

PÅ FÄRDVÄGARNA

På färdvägarna är Dan Andersson Sällskapets medlemstidning. Den utkommer 3 gånger om året. Pappersupplaga 650 ex. Medlemstidningen *På färdvägarna* finns även i digitalt format.

Redaktör, grafisk formgivning och redigering: Ylva Sellin Isaksson, ordförande för Dan Andersson Sällskapet: 813sellin@gmail.com

ISSN 1652-1986.

E-POST

Meddela oss din e-postadress så får du tidningen *På färdvägarna* digitalt och snabbt. Kontakta Dan Andersson Museum eller sällskapets sekreterare:

tommy.brolin@gmail.com

KONTAKT

Dan Andersson Museum
Engelbrektsgatan 8 i Ludvika
0240-100 16

danmuseet@gmail.com

www.dansallskapet.hemsida24.se

www.facebook.com/danasallskap